Euroopa Ombudsman

See lehekülg on tõlgitud masintõlkega [Linki]. *Masintõlkes võib olla vigu, mis võivad vähendada selgust ja õigsust; ombudsman ei vastuta mis tahes erisuste korral. Kõige usaldusväärsem ja õiguskindlam teave on algversioonis eespoolsel lingil (inglise keel). Lisateave on meie* keele- ja tõlkepoliitikas [Linki].

Otsus juhtumi 1081/2018/SRS kohta, mis käsitleb Euroopa Komisjoni korraldatud avalikku konsultatsiooni seoses investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise reformimiseks mitmepoolse süsteemi loomisega

Otsus
Juhtum 1081/2018/SRS - **Alguskuupäev: {0}** 10/07/2018 - **Otsuse kuupäev: {0}** 17/12/2019 - **Asjassepuutuvad institutsioonid** Euroopa Komisjon (Haldusomavoli ei tuvastatud) |

Juhtum käsitles Euroopa Komisjoni korraldatud avalikku konsultatsiooni seoses investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise reformimiseks mitmepoolse süsteemi loomisega. Kaebuse esitaja oli seisukohal, et konsultatsioon ei olnud kooskõlas asjakohaste eeskirjadega ja eelkõige ei saanud konsultatsiooni ajastuse ning ulatuse tõttu vastajad tõhusalt osaleda otsustusprotsessis. Lisaks arvas kaebuse esitaja, et komisjon oli konsultatsiooni tulemusi moonutanud.

Ombudsman leidis, et konsultatsioon vastas kohaldatavatele eeskirjadele. Tema arvates oli komisjon konsultatsiooni ulatuse piiritlemisel püüdnud tasakaalustada tehnilise küsimuse jaoks vajalikku selgust ning konsultatsiooni avamist võimalikult paljudele inimestele (sh mitte-ekspertidele). Samuti oli oluline element, et komisjon oli palunud osalejatel esitada teavet ka muus vormis, sealhulgas arvamusdokumentidena.

Lisaks leidis ombudsman, et komisjon ei olnud koostatud mõjuhinnangus konsultatsiooni tulemusi moonutanud. Ta rõhutas siiski, et komisjon peaks tagama, et komisjoni avaldatavad avalike konsultatsioonide tulemuste kokkuvõtted annaksid otsustajatele teemast täpse ülevaate. Ombudsmani arvates oli selle juhtumi korral komisjoni koostatud tulemuste kokkuvõttes veel arenguruumi.

Kuigi ombudsman lõpetab seega uurimise, sest ei leidnud tõendeid haldusomavolist, teeb ta komisjonile kaks parandusettepanekut.

Kaebuse taust

1. Välisinvestorite ja vastuvõtvate riikide vaheliste vaidluste lahendamiseks kasutatakse investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanisme. Viimastel aastatel on investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise üle ELis toimunud intensiivne avalik arutelu ja kontroll.

2. 2014. aastal algatas Euroopa Komisjon avaliku konsultatsiooni ELi lähenemisviisi kohta investeeringute kaitsele ja investeerimisvaidluste lahendamisele ELi ja USA Atlandi-üleses kaubandus- ja investeerimispartnerluses (TTIP). Seejärel esitas komisjon [1] investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise reformimiseks kaheetapilise lähenemisviisi. Esimene samm oli lisada kahepoolne kohtusüsteem investeerimisvaidluste lahendamiseks ELi kaubandus- ja investeerimislepingutes (investeerimiskohtu süsteem). Teise sammuna alustas komisjon tööd eesmärgiga luua mitmepoolne investeerimisvaidluste lahendamise süsteem.

3. Osana mitmepoolsete investeerimisvaidluste lahendamise kontseptsiooni väljatöötamise protsessist viis komisjon läbi mõju hindamise. Mõjuhinnang hõlmas veebipõhist avalikku konsultatsiooni, mis toimus 21. detsembrist 2016 kuni 15. märtsini 2017. [2] Konsultatsiooni raames võib iga üldsuse või organisatsiooni liige esitada vastused 63 küsimusega küsimustikule, sealhulgas 14 „avatud küsimust“. Vastajatel oli ka võimalus esitada seisukohavõtte. 193 vastajast 54 esitasid seisukohavõtte. [3] 2017. aasta aprillis avaldas komisjon kõik konsultatsiooni käigus saadud vastused veebis.

4. 13. septembril 2017 avaldas komisjon nõukogule soovituse alustada läbirääkimisi mitmepoolse kohtu loomiseks investeerimisvaidluste lahendamiseks. Sellele soovitusele oli lisatud muude dokumentide hulgas mõjuhinnang, milles kirjeldati üksikasjalikult avaliku konsultatsiooni tulemusi [4] .

5. 20. märtsil 2018 volitas nõukogu komisjoni alustama läbirääkimisi ja avaldas läbirääkimisvolitused [5] .

6. Kaebuse esitaja, kes on keskkonnaorganisatsioon, oli üks avalikust konsultatsioonist osavõtjaid. Ta tundis muret selle pärast, et avaliku konsultatsiooni ajastus ja ulatus, eelkõige küsimustiku koostamise viis, ei andnud tõhusat ja representatiivset tulemust. Samuti leidis ta, et komisjon oli konsultatsiooni tulemusi valesti esitanud . 2018. aasta juunis pöördus kaebuse esitaja ombudsmani poole ja tõstatas need küsimused.

Uurimine

7. Ombudsman algatas kaebuse esitaja kahtluste uurimise seoses järgmisega:

1) avalik konsultatsioon ei olnud kooskõlas asjakohaste eeskirjadega.

2) Komisjon esitas avaliku konsultatsiooni tulemusi vääralt.

8. Uurimise käigus sai ombudsman komisjoni vastuse kaebusele ja seejärel kaebuse esitaja märkused vastusena komisjoni vastusele.

Kas avalik konsultatsioon oli kooskõlas asjakohaste eeskirjadega;

Ombudsmanile esitatud argumendid

9. Kaebuse esitaja arvates **korraldas komisjon avaliku konsultatsiooni pärast seda, kui ta oli juba otsustanud jätkata** mitmepoolse investeerimiskohtu **loomist** . [6] Seega ei järginud komisjon *sidusrühmadega konsulteerimist käsitlevates suunistes* **[7]** sätestatud üldpõhimõtteid, mille *kohaselt* peaks avalik konsultatsioon toimuma ajal, mil sidusrühmade seisukohad võivad veel muutuda.

10. Kaebuse esitaja väitis veel, et investori ja riigi vaheliste vahekohtumenetluste reformimise küsimuses ei saa sisuline konsulteerimine piirduda valikuga olemasolevate investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismide või mitmepoolse investeerimiskohtu vahel. Küsimustikus esitatud piiratud arv valikuvõimalusi ei võimaldanud osalejatel väljendada oma seisukohti investori ja riigi vaheliste vahekohtumenetluste üldisemate sisuliste probleemide kohta. [8] Neid probleeme ei lahendata lihtsalt olemasolevate investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismide asendamisega uue mitmepoolse süsteemiga ning seega oleks need pidanud olema konsultatsioonide osa.

11. Kaebuse esitaja väitis veel, et mitteekspertidel on raske mõista küsimuste väga õiguslikku ja tehnilist keelt.

12. Komisjon selgitas, et ettepanek luua investeerimisvaidluste lahendamiseks alaline sõltumatu sõltumatu organ on osa laiemast protsessist, mille eesmärk on käsitleda investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise kriitikat, eelkõige 2014. aasta avaliku konsultatsiooni käigus tõstatatud kriitikat. Pärast 2014. aasta avalikku konsultatsiooni esitas komisjon [9] eespool kirjeldatud kaheetapilise lähenemisviisi investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise reformimiseks. Käesolevas kaebuses käsitletava mõju hindamise protsessi ja avaliku konsultatsiooni eesmärk oli uurida teise etapi erinevaid võimalusi: töötada välja mitmepoolne lähenemisviis investeerimisvaidluste lahendamisele. Avaliku konsultatsiooni käigus küsiti seega muu hulgas tagasisidet mitmepoolse investeerimiskohtu võimaliku loomise ja selle tagajärgede kohta teistele poliitikavaldkondadele. Komisjon küsis ka tagasisidet selle kohta, kuidas selline süsteem võiks toimida.

13. Mõju hindamise protsessiga, mille osa oli avalik konsultatsioon, ei püütud käsitleda investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamisega seotud üldisemaid küsimusi. Avaliku konsultatsiooni ulatus oli tahtlikult kitsas ja selle eesmärk oli saada tagasisidet mitmepoolse investeerimisvaidluste lahendamise konkreetse küsimuse kohta, et saada teavet järgneva

otsustusprotsessi ja poliitika kujundamise protsessi kohta.

14. Komisjon leidis, et konsulteerimise sisu tähendab, et kasutatud keel on põhjendatud, isegi kui see oleks võinud olla tehniline. Ta väitis, et vaatamata õiguslike terminite kasutamisele teatavates küsimustes, ilmnes, et sidusrühmad said konsultatsioonis tõhusalt osaleda.

15. Komisjon lisas, et veebipõhiste avalike konsultatsioonide küsimustike piirangute ületamiseks nõustus ta ka vastajate seisukohtadega, kas küsimustikule vastamise asemel või sellele lisaks. Lisaks võttis ta järgneva „mõju hindamise aruande“ koostamisel, mille komisjon pidi enne soovituse koostamist ette valmistama, arvesse mitte ainult avaliku konsultatsiooni käigus saadud vastuseid, vaid ka seisukohti, mis esitati muude kanalite kaudu, nagu kohtumised sidusrühmadega, konverentsid ja seminarid.

16. Seda arvesse võttes väitis komisjon, et avalik konsultatsioon viidi läbi kooskõlas põhimõtetega, mis on esitatud komisjoni sise-eeskirjades sidusrühmadega konsulteerimise kohta, ning eelkõige läbipaistvuse, avatuse, vastutuse ja tõhususe põhimõtetega [10] .

Ombudsmani hinnang

17. 2015. aasta mais esitas komisjon pärast esimest avalikku arutelu investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise kohta ELi kaubanduspoliitika raames uue lähenemisviisi investeeringute kaitsele ja vaidluste lahendamisele. Selle lähenemisviisi kohaselt tuli olemasolevad investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismid algselt kaubanduslepingutes asendada institutsionaliseeritud investeerimisvaidluste lahendamise süsteemiga (investeerimiskohtu süsteem).

18. Komisjoni uus lähenemisviis nägi lõpuks ette mitmepoolse süsteemi loomise investeerimisvaidluste lahendamiseks. Komisjoni sõnul esitas selle idee 2014. aasta avaliku konsultatsiooni käigus mitu sidusrühma. Komisjon arendas seda lähenemisviisi edasi, näiteks oma 2015. aasta oktoobri teatises „ *Kaubandus kõigile* “ [11] .

19. Komisjoni sõnul põhineb MICi ettepanek investeerimisvaidluste lahendamise kehtiva poliitika üksikasjalikul läbivaatamisel, sealhulgas 2014. ja 2015. aastal ELi liikmesriikide, Euroopa Parlamendi, kodanikuühiskonna rühmade ja muude sidusrühmadega peetud avalike konsultatsioonide ja arutelude käigus saadud tagasisidest. Komisjon võttis esialgu vastu poliitilise otsuse lisada investeerimisühingud ELi kahepoolsetesse kaubandus- ja investeerimislepingutesse ning seejärel teha tööd investeerimisvaidluste lahendamise süsteemi reformimiseks mitmepoolsel tasandil.

20. Ombudsmani ülesanne ei ole seada kahtluse alla poliitilist otsust järgida investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mitmepoolset süsteemi. ELi kaubandus- ja investeerimislepingute suhtes kohaldatakse keerulisi otsustamis- ja ratifitseerimismenetlusi. Seega on nende menetlustega seotud organite või Euroopa Liidu Kohtu ülesanne otsustada, kas investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismid on vastuvõetavad või mitte.

21. Samal ajal tunnistab ombudsman, et komisjoni jõupingutused üldsusega konsulteerimisel võivad märkimisväärselt kahjustada, kui vastajad leiavad, et komisjon on konsultatsiooni tulemusi juba kaalunud. Selleks et teha kindlaks, kas käesoleval juhul oli tegemist sellise juhtumiga, uurib ombudsman konsulteerimise ajastust ja ulatust.

Konsultatsioonide ajastus

22. Kaebuses kritiseeritakse asjaolu, et komisjon oli juba enne avaliku konsultatsiooni alustamist otsustanud teha tööd seire- ja teabekeskuse loomiseks. [13]

23. Parema õigusloome suunistes sidusrühmadega konsulteerimiseks märgitakse, et konsultatsioonid peavad toimuma **piisavalt varases etapis, mil osalejate väljendatud seisukohad võivad siiski mõjutada asjaomast poliitikat või õigusakte** . Käesoleva konsultatsiooni algatamise ajaks oli komisjon juba edasi liikunud oma lähenemisviisi ühe etapiga, nimelt lisades sisekontrollistandardid ELi kahepoolsetesse kaubandus- ja investeerimislepingutesse. Komisjon **ei olnud siiski veel esitanud lõplikke ettepanekuid uue mitmepoolse süsteemi kohta.**

24. Lisaks MICi võimalusele esitas komisjon oma avaliku konsultatsiooni küsimustikus veel viis võimalust. Pärast konsulteerimist lisas komisjon mõjuhinnangu aruandesse veel kaks valikuvõimalust lisaks esialgses mõjuhinnangus algselt ette nähtud kuuele võimalusele [14] .

25. Kuigi paljud avaliku konsultatsiooni küsimustiku küsimused keskendusid sellele, kas oleks eelistatav valida MIC või mitmepoolne apellatsioonikohus, ei ole see piisav järeldamaks, et komisjon oli kindel, kuidas toimida, ja et teda ei saa mõjutada sõltuvalt teiste ettepanekute eelistest.

26. Seega ei saa ombudsman järeldada, et konsultatsioon toimus liiga hilja ja et konsultatsiooni vastused ei saanud mõjutada tulevasi ettepanekuid mitmepoolse süsteemi kohta.

Konsultatsiooni ulatus

Komisjoni parema õigusloome suunistes käsitletakse seda, kuidas määrata kindlaks **avalike konsultatsioonide ulatus** . Konsultatsioonide ulatus ja eesmärgid tuleks kindlaks määrata nendega seotud poliitika või seadusandliku küsimuse ulatuse ja sisu põhjal. Kui konsultatsioonis ei käsitleta teatavaid teemasid, peaks olema selge, kas see on tingitud õiguslikest piirangutest või poliitilisest otsusest algatuse ulatuse kohta [15] .

28. Käesoleva avaliku konsultatsiooni ulatus ja eesmärgid olid seotud investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise reformimist käsitleva komisjoni lähenemisviisi teise etapiga, nimelt investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mitmepoolse süsteemi loomisega. Komisjon selgitas seda konsultatsioonistrateegia avaldamisel.

29. Komisjon selgitas, et konsulteerimise ulatus määrati kindlaks selle eesmärgi alusel ja et

teema on tehnilist laadi. Komisjon leidis, et kohaldamisala keskendamine üldiste eesmärkidega seotud konkreetsetele küsimustele võimaldaks tal saadud tagasisidet tõhusamalt hinnata ja tagada, et vastustel oleks suurem mõju järgnevale otsustusprotsessile ja poliitikakujundamisele.

30. Ombudsman leiab, et oli mõistlik, kui komisjon valis ulatuse, et saada tagasisidet konkreetsete küsimuste kohta, mis tulenevad tema ettepanekust luua investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamiseks mitmepoolne süsteem. Lisaks on ombudsman seisukohal, et võimaldades vastajatel esitada laiemaid seisukohti, tasakaalustas komisjon piisavalt küsimuste kitsast fookust. Üle veerand vastanutest otsustas esitada seisukohavõtud.

Küsimustikus kasutatud keel

31. Komisjon peaks püüdma teha avalikud konsultatsioonid kättesaadavaks võimalikult laiale publikule, sealhulgas isikutele, kes ei ole eksperdid. Kuigi küsimustik sisaldas teema kohta spetsiifilist terminoloogiat, näitavad konsultatsiooni vastused, et osalejatel ei olnud raskusi tõstatatud küsimuste või esitatud küsimuste mõistmisega. Nagu eespool mainitud, nõustus komisjon ka muudes vormides esitatud teabega.

32. Ombudsman leiab, et arvestades konsultatsiooni ulatust, tasakaalustas komisjon vajaduse teha konsultatsioon kättesaadavaks ja saada oma ettepanekute tehniliste üksikasjade kohta selgeid ja täpseid vastuseid.

33. Samal ajal nõustub ombudsman kaebuse esitajaga, et mõned küsimused olid üles ehitatud keerukalt ja nende lihtsustamiseks oleks võinud teha suuremaid jõupingutusi. [16] Ombudsman teeb komisjonile vastava parandusettepaneku.

34. Eeltoodu põhjal leiab ombudsman, et kaebuse selles aspektis ei esinenud komisjoni haldusomavoli.

Kas komisjon esitas avaliku konsultatsiooni tulemusi vääralt?

Ombudsmanile esitatud argumendid

35. Kaebuse esitaja leidis, et mõned konsultatsiooni käigus esitatud küsimused olid aluseks, mis tähendas, et esitatud vastuseid võib valesti tõlgendada nii, et need osutavad üldisele toetusele järelevalve- ja teabekeskuse loomisel. Konsultatsiooni eeldust – saada suuniseid komisjoni ettepaneku konkreetsete aspektide kohta luua investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mitmepoolne süsteem – ei oleks tohtinud pidada nii, et enamik vastanutest toetaks tingimata mitmepoolse investeerimiskohtu loomist. Kaebuse esitaja sõnul on paljud vastanutest tegelikult vastu mis tahes investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise süsteemile, sealhulgas võimalikele mitmepoolsetele süsteemidele. Need vastajad olid vältinud mõnele küsimusele vastamist, et nende vastuseid ei saaks tõlgendada investori ja riigi vaheliste

vaidluste lahendamise üldise toetamisena.

36. Kaebuse esitaja väitis seega, et komisjon tegutses ebaõiglaselt ega olnud küsimuses erapooletu, väites, et „ *konsultatsioon näitas üldiselt laialdast toetust investeerimisvaidluste lahendamise mitmepoolsele reformile*“ [17] . Kaebuse esitaja tõlgendas konsultatsiooni tulemusi nii, et vähem kui 8 % vastanutest toetas selgelt kohtu loomist. Seevastu väitis ta, et peaaegu pooled olid MICi loomise vastu. 2014. aasta konsultatsiooni vastused näitasid ka seda, et enamik osalejaid lükkas investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise menetluse täielikult tagasi ning ei olnud seisukohal, et olemasolevaid investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise süsteeme tuleb üksnes reformida või mitmepoolselt muuta.

37. Komisjon selgitas, et konsultatsiooni eesmärk ei olnud kindlaks teha, kas üldsus toetas investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamist üldiselt, vaid soovis pigem tagasisidet erinevate poliitikavõimaluste kohta praeguste kahepoolsete investeeringute kaitse struktuuride mitmepoolseks struktuuriks reformimiseks. Küsimustiku eesmärk oli tagada, et see annaks täpset teavet väga konkreetsetes küsimustes, mida oleks lihtne tõlgendada. Komisjon leidis, et ta oli juba 2014. aastal konsulteerinud sidusrühmadega investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise laiemates küsimustes. Neid laiemaid kaalutlusi arutati ka konverentside ja sidusrühmade kohtumiste raames. Sellele vaatamata käsitles komisjon paljusid neist probleemidest mõjuhinnangu aruandes uuesti.

38. Komisjoni sõnul võttis ta mõjuhinnangu aruandes esitatud konsultatsioonide tulemused kokku erapooletul, õiglasel ja objektiivsel viisil. Küsimustiku vastuste põhjal oli komisjon arvamusel, et vastajad toetasid üldiselt investeerimisvaidluste lahendamise mitmepoolset reformi „ *vastavalt küsimustikus esitatud teatavatele konkreetsetele põhimõtetele*“ . Kuigi komisjon väitis, et vastanute seas oli üldiselt laialdane toetus investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mitmepoolsele reformile, ei väitnud ta üksmeelset toetust. Aruandes märgitakse, et mõned vastajad kasutasid küsimustiku lahtiseid küsimusi, et väljendada investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise täielikku tagasilükkamist, selle asemel et käsitleda kavandatud algatust käsitlevaid tegelikke küsimusi. Komisjon leidis, et need vastused viitasid olemasolevatele investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismidele, mitte konkreetselt kavandatud mitmepoolsele algatusele. [18] Samuti selgitas komisjon, et ta püüdis neid küsimusi 2017. aasta veebruaris toimunud sidusrühmade kohtumisel selgitada.

39. Komisjon tunnistas ka mõju hindamise aruandes, et on veel lahendamist vajavaid küsimusi, mis näitab, et endiselt on probleeme, mida tuleb veel arvesse võtta.

40. Lõpuks uuris komisjon sidusrühmade soovitatud täiendavaid võimalusi tagamaks, et mõju hindamise protsess kajastaks nende seisukohti võimalikult täpselt, kuigi esialgsesse mõjuhinnangusse neid algselt ei lisatud.

Ombudsmani hinnang

41. Ombudsman peab mõistlikuks, et kui komisjon taotleb konkreetse tegevussuuna – antud

juhul nõukogu nõustumist oma soovitusega alustada läbirääkimisi järelevalve- ja teabekeskuse loomise üle – heakskiitmist, võib komisjon püüda leida oma seisukoha jaoks parima võimaliku lahenduse. Samal ajal peab komisjon olema ettevaatlik teiste seisukohtade kajastamisel, eriti kui ta soovib julgustada tulevikus aktiivselt osalema avalikes konsultatsioonides.

42. Ombudsman tunnistab, et paljud üksikisikud ja organisatsioonid suhtuvad investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamisse väga kriitiliselt. Seda silmas pidades oli komisjonil eriline kohustus edastada kõnealuse avaliku konsultatsiooni tulemused võimalikult täpselt.

43. Ombudsman on kontrollinud, et avaliku konsultatsiooni käigus saadud vastustele antud hinnangu selgitamisel viitas komisjon asjaolule, et mitmed vastajad olid investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamisele üldiselt selgelt vastu. Avaliku konsultatsiooni tulemuste üldine tutvustamine mõjuhinnangu aruandele lisatud lisas viitab jätkuvale kriitikale ja muredele, mis selles küsimuses veel püsivad. Seetõttu leiab ombudsman, et see, kuidas komisjon esitas tulemused mõjuhinnangu aruandes, oli õiglane ja täpne.

44. Kaebuse esitaja kritiseerib siiski mõju hindamise aruande kommenteeritud kokkuvõtet. Punkti „Kes toetab millist valikut“ esimene lause on sõnastatud järgmiselt:

Mittetulundussektor toetab üldiselt põhimõtteid, mis toetavad võimalust luua alaline mitmepoolne investeerimiskohus, eelkõige kohtunike püsivust, sõltumatust ja eraldamist vaidluses osalevatest pooltest.

45. Kuigi see on kahtlemata täpne, viitab see sellele, et mittetulundussektori puhul on avaliku konsultatsiooni peamine järeldus nende põhimõtete toetamine. Komisjonil oli selgelt õigus seda konkreetset seisukohta rõhutada ega pannud sellega toime haldusomavoli. See avaldus ohustas aga selgelt kaasatud üldsuse liikmeid, kellele komisjon toetub, et tagada oma avalike konsultatsioonide legitiimsus.

46. Samuti kritiseerib kaebuse esitaja lause esimest osa, milles võetakse kokku läbirääkimiste alustamise ettepanekule lisatud *seletuskirja* tulemused, milles komisjon märkis, et „ *konsultatsioon näitas üldiselt laialdast toetust käesolevas algatuses kirjeldatud investeerimisvaidluste lahendamise mitmepoolsele reformile, kuigi endiselt on küsimusi, eriti selle tehniliste aspektide kohta* “.

47. Kuigi ombudsman tunnistab, et kokkuvõte on oma olemuselt valikuline, peaks mis tahes kokkuvõtte eesmärk olema anda otsustajatele täpne ülevaade.

48. Seega leiab ombudsman, et kuigi kaebuse selle aspektiga seoses haldusomavoli ei esinenud, oleks komisjon võinud tulemuste kokkuvõtte tegemisel olla tähelepanelikum vastajate murede suhtes. Ta teeb teise ettepaneku selles osas olukorra parandamiseks.

Järeldus

Uurimise põhjal lõpetab ombudsman selle juhtumi järgmise järeldusega [20] :

Euroopa Komisjoni poolt ei toimunud haldusomavoli seoses sellega, kuidas ta viis läbi ja esitas investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise reformi käsitleva avaliku konsultatsiooni tulemused , luues mitmepoolse süsteemi.

Sellest otsusest teavitatakse kaebuse esitajat ja komisjoni **.**

Parandusettepanekud

Komisjon peaks suurendama jõupingutusi, et lihtsustada avalike konsultatsioonide käigus küsimuste struktuuri ja sõnastust.

Avaliku konsultatsiooni tulemuste kokkuvõtte tegemisel peaks komisjon pöörama erilist tähelepanu vastajate muredele, et anda otsustajatele täpne ülevaade.

Emily O'Reilly

Euroopa Ombudsman Strasbourg, 17. detsember 2019

[1] Komisjon avaldas kontseptsioonidokumendi „ *Investeeringud Atlandi-ülesesse kaubandus- ja investeerimispartnerlusesse ja kaugemale – reformide tee – Õiguse reguleerimine ja üleminek praeguselt ad hoc vahekohtult investeerimiskohtule“* : https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/may/tradoc_153408.PDF [Linki].

[2] Vt: https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=233 [Linki].

[3] Komisjon sai kaheksa täiendavat sõltumatut vastust märkuste või seisukohavõttude kujul, mis saadeti otse eriotstarbelisele e-posti aadressile.

[4] Soovitus võtta vastu nõukogu otsus, vt: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505306108510&uri=COM:2017:493:FIN [Linki].

Seletuskirja kohta vt: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505306108510&uri=COM:2017:493:FIN [Linki].

Mõjuhinnangu kohta vt: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0302&from=EN

[Linki].

Mõjuhinnangu kommenteeritud kokkuvõte on esitatud aadressil: https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-303-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF [Linki].

Esialgse mõjuhinnangu kohta vt: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_trade_024_court_on_investment_en.pdf [Linki].

[5] Läbirääkimisjuhised investeerimisvaidluste lahendamiseks mitmepoolse kohtu loomise konventsiooni üle, mis on kättesaadav aadressil: http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12981-2017-ADD-1-DCL-1/en/pdf [Linki].

[6] Lisateave mitmepoolse investeerimiskohtu projekti kohta: http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1608 [Linki].

[7] Komisjoni parema õigusloome suunised ja vahendid hõlmavad suuniseid sidusrühmadega konsulteerimiseks, vt: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better- [Linki].

[8] Kaebuse esitaja jaoks rikkus see parema õigusloome suunistes osalemise, avatuse ja vastutuse ning tõhususe põhimõtteid.

[9] Vt eespool joonealuses märkuses 1 viidatud komisjoni „kontseptsioonipaber“.

[10] Vastavalt parema õigusloome suunistele: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines.pdf [Linki], lk 69.

[11] Lisateabe saamiseks vt: https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1381 [Linki].

[12] Vt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõige 11 ja 30. aprilli 2019. aasta arvamus 1/17, ECLI:EU:C:2019:341, punktid 126–129 ja 245.

[13] Ombudsman märgib lisaks, et kui nõukogu võttis vastu otsuse CETA allkirjastamiseks, märkis ta, et *„nõukogu toetab Euroopa Komisjoni jõupingutusi mitmepoolse investeerimiskohtu loomiseks, mis asendab CETAga loodud kahepoolse süsteemi, kui see on loodud, ja vastavalt CETAs ette nähtud menetlusele“* . Avaldus 36. avaldus avalduste ja deklaratsioonide kohta, mis on lisatud CETA allkirjastamist lubava otsuse vastuvõtmisel nõukogus. Brüssel, 27. oktoober 2016

[14] Need võimalused olid järgmised: 1) mitme sisekontrollisüsteemi säilitamine ja käitamine ELi kaubandus- ja/või investeerimislepingutes; 2) pidada uuesti läbirääkimisi ELi liikmesriikide kahepoolsete investeerimislepingute ja energiaharta lepingu üle, et lisada sinna ICS; (3)

kehtivate rahvusvaheliste vahekohtueeskirjade reformimine; 4) alalise mitmepoolse apellatsioonikohtu loomine; 5) mitmepoolse investeerimiskohtu loomine; ning 6) läbirääkimised mitmepoolsete sisuliste investeerimiseeskirjade üle (kõik sisalduvad esialgses mõjuhinnangus). Lisaks hõlmas mõju hindamise aruanne pärast avalikku konsultatsiooni (7) investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamist kahepoolsetes ELi investeerimislepingutes ja energiaharta lepingus ning (8) liikmesriikide kohtute pädevuse andmist investeerimisvaidluste lahendamiseks.

[15] Parema õigusloome töövahend, kättesaadav aadressil https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-toolbox_2.pdf , [Linki] lk 382–383.

[16] Kaebuse esitaja toob järgmise näite: *„Oluline aspekt oleks see, et selline ühtne mitmepoolne investeerimiskohus võiks lahendada vaidlusi, mis tulenevad mitte ainult tulevastest investeeringutest.*

lepingud, aga ka kehtivate rahvusvaheliste investeerimislepingute alusel. Seda on võimalik saavutada näiteks osalemisvõimaluse süsteemiga, mille puhul riigid lepivad aluslepingus/õigusaktis, millega luuakse ühtne mitmepoolne investeerimiskohus, kokku, et nende investeerimislepingud allutatakse kohtu jurisdiktsioonile (näidis võiks olla ÜRO Mauritiuse konventsioon investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise läbipaistvuse kohta). Ühtne mitmepoolne investeerimiskohus asendaks seega investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise sätted, mis sisalduvad ELi liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelistes investeerimislepingutes või kolmandate riikide vahelistes investeerimislepingutes. See asendaks ka sisekontrollisüsteemi, mis oleks lisatud kolmandate riikidega sõlmitud ELi tasandi lepingutesse. Kas jagate seisukohta, et selline ühtne mitmepoolne investeerimiskohus

samuti peaks ta olema pädev lahendama vaidlusi, mis tulenevad kehtivatest investeerimislepingutest, sealhulgas ELi liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelistest kahepoolsetest investeerimislepingutest, ELi tasandi kaubandus- ja investeerimislepingutest ning kolmandate riikide vahel kehtivatest investeerimislepingutest?“

[17] Selgituskirjas , mis oli lisatud komisjoni *soovitusele nõukogu otsuse kohta, millega antakse luba alustada läbirääkimisi investeerimisvaidluste lahendamiseks mitmepoolse kohtu loomise konventsiooni üle (3.* jagu): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017PC0493 [Linki].

[18] Vt komisjoni talituste töödokument „ *Mõjuhinnang – Investeerimisvaidluste lahendamise mitmepoolne reform*“ , kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0302&from=EN [Linki], lk 72–73.

[19] Komisjon on selgitanud, et ta jõudis tõlgenduseni, et põhimõtteid „ *püsivus, edasikaebamine ja läbipaistvus ning riigi poolt ametisse nimetatud kõrge kvalifikatsiooniga täiskohaga kohtunikud, kellel on kindlaksmääratud tasu, mille suhtes kohaldatakse kõrgeid eetilisi standardeid*“ , toetatakse üldiselt laialdaselt.

[20] Täielik teave kaebustega seotud menetluse ja õiguste kohta on kättesaadav aadressil https://www.ombudsman.europa.eu/en/document/70707 [Linki].